

20. STRUČNI SASTANAK INSTITUTA ZA GRUPNU ANALIZU – „GRUPNI ANALITIČAR U MREŽI ODNOSA“

Plenarno predavanje

Politika: grupna analiza u psihoanalitičkom i psihoterapeutskom miljeu:

Kamo pripadaju grupni analitičar i grupna analiza?

Je li grupni analitičar liječnik, znanstvenik ili nešto drugo?

Zagreb, 11./12. 3. 2016.

/ 20th PROFESSIONAL MEETING OF THE INSTITUTE FOR GROUP ANALYSIS – “THE GROUP ANALYST IN THE NETWORK OF RELATIONS”

Plenary lecture

Politics: Group Analysis in the Psychoanalytical and Psychotherapist Milieu:

Where Does the Group Analyst and Group Analysis Belong?

Is the Group Analyst a Physician, Scientist, or Something Else?

Zagreb, March 11/12, 2016.

Mirjana Pernar

Dipl. psih. prof., klinički psiholog, edukator iz grupne analize, IPA psihoanalitičar, Institut za grupnu analizu, Hrvatsko psihoanalitičko društvo

/ Professor of psychology, clinical psychologist, educator in group analysis, IPA psychoanalyst, Institute for Group Analysis, Croatian Psychoanalytic Society

REFLEKSIJE NA TEMU

Na mojem pisaćem stolu u bolnici u kojoj radim stoji *bookmark* koji mi

je darovala mama prije mnogo, mnogo godina na kojem je naslikana kućica iz bajke ispod koje piše: „Nothing happens without a dream.“

Prije nego što sam počela pisati ovu raspravu i prije nego što sam uopće imala neku predodžbu o tome što bih željela ili trebala reći sanjala sam ovaj san:

„Dr. Dalal drži nam predavanje s mnogo lakoće, sjaja i zaigranosti u svježoj štirkanjoj bijeloj košulji. Objašnjava nam svako slovo u abecedi tako da im daje slike i simbole (sada bih rekla da su to bili neki jungovski arhetipovi). Dolazi do slova M, tu prestaje s predavanjem i pretvara se u dječaka iz nižih razreda osnovne škole. Legne na klupu za kojom sjedim kao njegova dotadašnja publika i želi da ga udaram po stražnjici kao što se udaraju neposlušna djeca. Ali ja njegovoj molbi ne želim udovoljiti. On to uporno hoće, a ja to uporno neću.“

To se događa pred svima. Nije tako opasno, ali događa se.

A „M“ je prvo slovo imena moje mame, prvo slovo mojeg imena, prvo slovo prezimena predstojnice IGA Zagreb, „M“ je *matrix*, „M“ je *mirroring*, mozaik, Merkur, mladost, milost, maturacija, medicina.

Različite su razine interpretacije tog sna, ali u kontekstu naše teme promatram ga kao sliku razvojnog puta profesionalnog identiteta i njegove promjene u kontekstu vanjskih odnosa. Kao da se u tom snu šecem od ideala do

superega, od idealizacija koju donose počeci edukacije do ulaska u vanjski svijet samostalnog rada, kad ono što smo mislili da je ogromno i sjajno najednom postaje manje sjajno pa i nas umanji.

Jedna je od najvećih poteškoća koje se pojavljuju u proživljavanju prvih godina samostalnog analitičkog rada činjenica da moramo biti vrlo intenzivno predani profesiji mnogo prije nego što imamo priliku samostalno raditi i izgraditi sigurnost na temelju vlastitog iskustva. Postavlja se pitanje kako održati prihvatljivu razinu profesionalnog samopoštovanja kad istodobno znamo i osjećamo da smo vrlo manjkavi u radu.

Naši pacijenti dolaze s vjerom da ćemo im pomoći. U početku profesionalne karijere jedino iz čega crpimo energiju naša je želja i namjera da radimo dobro te da postanemo dobri terapeuti. Dakle, imamo neki osjećaj našeg poziva, snažnu motivaciju i iskustvo vlastite terapije – to je ono na što računamo. Anksioznost koju osjećamo kad se susretamo s pacijentom ili grupom zapravo je realna procjena našeg neznanja i nespremnosti. U dugom procesu formiranja profesionalnog identiteta i polaganog usvajanja vještina vjera koju imamo u sebe slaba je pa neznanje i nespretnosti prekrivaju strpljenje i nada. (1)



Opasnost vreba, dakle, u sferi idealizacije i ovisnosti o savršenstvu, što se prema Kingu lako može spojiti s profesionalnim superegom.

Teško se mijenjamo iz straha da ćemo izgubiti analitički duh pa se rigidno držimo pravila. Ali u terapijskim sobama ne događa se ništa od tog savršenstva iz knjiga, teorije i onipotentnih terapeutskih fantazija. Ne događaju se radikalne strukturne promjene u ličnosti pred našim očima! To je također konfliktan i opasan trenutak u razvoju identiteta – kad mladi terapeut može osjetiti da je dosad bio obmanut, zaveden (1).

Element mojeg sna u kojem se veliki predavač pretvara u dječaka koji želi biti kažnjen, ali to se ne događa kao da ilustrira ambivalentne osjećaje prema obmani, iluziji sjajnih teorija i onima od kojih smo ih učili. U tom dijelu sna i ja sam učitelj koji se pita treba li se kazniti jer nije dovoljno dobro pripremao svoje đake za izlazak u vanjski svijet i sve što ih čeka u samostalnom radu.

No, da se vratim na početak priče. U mojem snu Dalal unosi arhetipove.

Institucije mentalnog zdravlja prava su atrakcija za društvo, za različite projekcije. Svi koji rade u tim institucijama: doktori, sestre, socijalni radnici, psihoterapeuti mogu se nesvjesno identificirati s institucionalnim projekcijama i živućim arhetipovima. Pietroni (1991.)

govori o tim arhetipovima unutar i izvan institucija prema kojima su liječnici heroji/ratnici/bogovi. Sestre su velike majke / kontejneri anksioznosti. Socijalni radnici žrtvena su janjad ili sjene, a psihoterapeutima se pripisuju Merkurove čarobne sposobnosti (2).

Kad govorimo o profesionalnom superegu analitičara, prisjetimo se da je on umnogome oblikovan bazom razmišljanja i pristupa liječnika, tako da je često i radni moral zapravo posuđen iz medicinarskih krugova. Ovisno o vremenu i zemljama, relativno je velik broj analitičara u osnovi liječnika.

Bourdieu (1984.) uspoređuje liječnike s vojskovođama pripisujući im potrebu da budu heroji i sposobni da se nose s kritičkim situacijama koja uključuju pitanja života i smrti s neprikosnovanim autoritetom. Oni moraju biti voditelji tima.

Za analitičare koji imaju drugu profesionalnu podlogu, približavanje i pokušaj identificiranja s takvim načinom razmišljanja može se doživjeti kao pristup potpuno stranoj tradiciji. Tako si na primjer psiholozi dopuštaju mnogo nonšalantniji pristup nego liječnici. Medicina je grana čije je znanje važno za cijelu naciju, a praksa psihologa rjeđe je povezana s pitanjima života i smrti. Aktivnost psihologa često se povezuje više s teorejskim nego s

praktičnim aktivnostima. Psihologija se u društvu doživljava kao nešto neobaveznije nego što je medicina. A to čini bitnu razliku u oblikovanju profesionalnog identiteta jednih i drugih. (1)

Da se ponovo vratim na svoj san. Nagla promjena ozračja u mojem snu, iz lakoće izvedbe u neugodu kažnjavanja, podsjeća me na promjenu ozračja koja se neminovno događa kad đak Instituta prestaje biti đak i postaje njegov punopravni član koji primjenjuje ono što je naučio. Moj san prestaje u slici repetitive: kazna da, kazna ne, možda ipak da, ali ipak ne. Srećom, u snu ipak ostaje uporno NE kazni.

Klauber kaže kako mu se čini da mu je trebalo dobrih deset godina analitičkog rada da sam sebe doživi kao analitičara u pravom smislu riječi te da prima pacijente i radi s njima bez osjećaja krivnje i anksioznosti. Također kaže da je posve siguran da nije jedini koji se tako osjeća. Novi analitičari, dakle oni koji su nedavno dobili diplomu, mogu doživjeti nešto što se zove gubitak ega.

Ničija edukacija nije završila time što je dobio diplomu. Dobivanje diplome nije točka završetka. Ona je samo važan marker u treningu (1).

Nakon toga slijedi dug put traženja profesionalnog autentičnog identiteta tijekom kojeg će se znanje vrlo postupno pretvarati u kompetenciju.

Ističem da se vrlo slična kriza identiteta može osjetiti i promjenom statusa iz analitičara u supervizora. Dobro se sjećam razlika u doživljavanju vlastite autentičnosti dok izgovaram slične opservacije u ulozi analitičara i u ulozi novopečenog supervizora. Fenomen u koji gledam isti je, ali moja uloga nije. I zato više ništa nije isto!

Gedo (1979.) navodi da je svoje najveće terapijske pogreške napravio u prvoj godini nakon diplomiranja i rada bez supervizije. Tu analitičar može izgubiti vjeru u sebe, ali i u analizu kao tehniku. (1)

Gubitak vjere u analizu i fantazija da se radi nešto drugo nakon dobivanja diplome zapravo su velika prijetnja i u smislu gubitka osjećaja zadovoljstva u radu, što bi trebao biti neizostavan dio cjelokupnog doživljaja rada analitičara, uz isto tako neizostavne osjećaje boli i teškoće. Pozitivni doživljaji svakodnevnog rada osiguravaju održavanje živog zanimanja i brige za pacijente. Ako nema osjećaja zadovoljstva u radu, doći će do odustajanja od posla ili do grešaka. To je konfliktno područje i zbog toga što ne dolazi samo do toga da analiza gubi sljedbenike nego oni koji odlaze postaju njezinim okrutnim i nemilosrdnim neprijateljima. Blaža verzija tog stanja gubitak je smisla i značenja posla uz osjećaj averzije prema svemu.



Fogel i Glick pratili su studijsku grupu i kasnije pisali o tome da se u dobrim institucijama i društvima osmišljavaju načini za kolegijalnu potporu u sklopu koje se mogu „proraditi“ osjećaji povezani s tom krizom.

Imajući u vidu da su konflikti u superegu uvijek negdje na relaciji između analitičara i institucije kojoj pripada, možemo, čini mi se, lako naslutiti zašto postoji tako snažan otpor prema rješavanju tog problema unutar institucija (3). Otpor institucija može imati svoje različite oblike. Tako se moje ime kao diskutanta teme ovogodišnjih *study daysa* na obavijestima i plakatima čas pojavljuje, čas ga nema. Kao što je i moj otpor imao obličje olakšanja kad sam vidjela da moje ime ne piše i da neću biti izložena tolikom broju pogleda pa nisam reagirala kad mojeg imena nije bilo u najavi.

Otpor prema rješavanju tih problema svakako oblikuje i prilično zatvoren način rada koji se očituje u traganju za odgovarajućim razumijevanjem, za korektnom interpretacijom. Ta se koncepcija, s pravom ili ne, tvrdoglavo i trajno održava pa uključuje i svoje proganjajuće elemente (kao repeticija kazne u mojem snu).

Wallerstain govori o sukobu koji provokira tešku anksioznost, a sastoji se od toga da je teško priznati, prepoznati da

malo toga znamo, da naše znanje i razumijevanje imaju granicu i da postoji velika diskrepancija između onoga što teorija zahtijeva od nas i onoga što bismo trebali napraviti od onoga što u stvarnosti znamo.

Interpretacija je vjerojatno središnja figura u komunikaciji između dvaju analitičara. Analitičar koji ne interpretira bio bi sasvim kontradiktoran lik. Ali često smo svjedoci koliko je interpretacija kao sredstvo u komunikaciji zapravo igra moći u koju se ljudi upuštaju.

Još je jedan pogled na interpretaciju i da unutar analitičkog konteksta ona uvijek ima i dimenziju: „ono što sad govoriš ustvari znači nešto drugo, a ja sam taj koji zna što.“ Razumljivo je zadovoljstvo koje proizlazi iz osjećaja onnipotencije u ovladavanju nesvjesnim. Ali tu počinje lagan put u kreiranju pogleda na svijet u kojem kao da dominira arogancija znanja u tendenciji analitičkih razgovora da pronađu grešku u svemu izgovorenom, i to ne samo u komunikaciji s kolegama nego i s cijelim svijetom. Eisenedorfer takvu razinu komunikacije naziva imenom koje je neodoljiv izvor nepresušne autoironije: naši razgovori postaju „klinička konferencija o naprednoj psihopatologiji“ (1).

Ako se takva kultura nepovjerenja intenzivno njeguje u instituciji, dolazi do slabljenja osobnih potencijala svakog

njezina člana: i zrelih terapeuta i onih sa statusom učenika.

Unutarnja karijera iznimno je ovisna o samopromatranju naših različitih dubina ili nepopravljivih plitkosti i površnosti. Kontratransferne doživljaje možemo dijeliti samo u vrlo zaštićenom, sigurnom okruženju. Iskustvo mi govori da se institucije u kojima djeluju analitičari ne doživljavaju kao dovoljno sigurna okruženja; dapače, doživljavaju se kao vrlo nesigurna okruženja za takve nužne aktivnosti. Iste podatke podastiru i drugi autori (4).

Reed (1994.) se pita je li problem i u našem superegu koji nas sputava da govorimo o kontratrasferu jer smo ustvari najviše zauzeti bolnom i zastrašujućom analizom toga jesmo li dovoljno dobri terapeuti i radimo li onako kako pravila od nas zahtijevaju pa nam te preokupacije ostavljaju manje prostora za analizu kako smo ustvari u konkretnim situacijama upotrijebili svoje znanje (1).

U analizi našeg profesionalnog bića trebalo bi se dogoditi da se pomaknemo od emocionalnih sfera superega u emocionalne sfere ego-ideala, u sfere libidnih investicija, u sfere interesa, samopoštovanja. Ponekad su zahtjevi superega takvi da nema mjesta za zaigranu eksploraciju nas samih. Winnicott kaže da je učenje najkreativnije kad se događa u igri. U supervizijama bi tre-

balo kreirati polje igre za istraživanje dinamike i pritisaka koji se osjećaju u poslu izbjegavajući klimu učitelj-đak i usmjeravanje samo na traženje onoga što je bilo pogrešno. To može samo rušiti profesionalno samopoštovanje. Kad govorimo o ego-idealu, zalazimo u polje toplih i benevolentnih refleksija sebe samih u slobodnom fantaziranju o svojim željama i porivima, pri čemu naš empirijski ego i naše akcije na drugačiji način mogu odgovoriti pretjeranostima iz superega (5).

James McLaughlin piše da u našem poslu ima mnogo ljubavi, uključujući ljubav prema nama samima. Mi trebamo svoje pacijente kao što oni trebaju nas. Ako ne možemo priznati da se hranimo takvim odnosom, kao da umanjujemo to što radimo ili bismo željeli raditi. Izgleda da nam je potrebno malo ili mnogo hrabrosti da se naša razmišljanja postave na takav način (1).

Posebnu pozornost posvetit ću supervizijama koje se održavaju u institucijama mentalnog zdravlja jer njihova cjelokupna dinamika iznimno pridonosi kolektivnoj institucionalnoj klimi (6). One oblikuju profesionalni *self*, medij su za učenje, posebno mladih terapeuta, u kojem se osim tehnike i teorije stvaraju odnosi s drugim kolegama, drugim strukama, timovima, institucijama. Nisam brojila, ali od oka mi se čini da je omjer supervizija koje se



održavaju u institucijama mentalnog zdravlja i u IGA-i Zagreb i njegovim filijalama u Rijeci, Puli i Splitu 100 : 1. Vrlo velika razlika, zar ne? Zbog toga je za sve nas vrlo važno što činiti, kako i zašto u tim supervizijama.

Velik dio aktivnosti provodi se izvan Instituta. Čini mi se da većina edukata nikad nije došla na Institut ni na *study days*. Ne prozivam, nego pozivam. Uvijek se pitam što rade ti naši kolege, kako izgledaju, zašto ih nema. Taj odmak koji pridaje priličnu virtualnost mreži naših odnosa ne pridonosi osjećaju pripadnosti ni sigurnosti. Slični na situaciju: imam kuću, ali nikad nisam bio u njoj. Kao da smo podijeljeni u neke sekcije. Podjele imaju svoje prednosti jer povećavaju učinkovitost, ali su i plodno tlo za razdvajanje i projekcije negativnih slika. Što je manje kontakata među tim skupinama, to su projekcije veće. Kontakti i susreti mogu se izbjegavati da bi se nesvjesno očuvala idealizacija sebe. Tako institucije ostaju zarobljene u shizo-paranoidnoj poziciji (7). Uvijek se pitam što o IGA-i misle njezini članovi koji nikad nisu s nama. Slike mora da su vrlo različite. Organizacija je koherentna onoliko koliko joj je slična slika organizacije koju u glavi imaju njezini članovi. Postoje tri često nesvjesne koncepcije o poslu: 1. što kažemo da radimo, 2. što stvarno vjerujemo da radimo, 3. što se na poslu zaista događa (8).

Obholzer (2009.) govori o tome da je u suvremeno doba mnogo više sukoba u institucijama među njihovim podskupinama nego u odnosu prema autoritetu i vodstvu (9).

Profesionalni *self* dorađujemo radom u instituciji, razgovorima s kolegama tijekom kojih dolazi do važnih preispitivanja i reinterpretacije do tada usvojenog znanja. Da bi se taj proces dovoljno dobro provodio potreban je osjećaj slobode mišljenja i reflektiranja vlastitih doživljaja procesa učenja, vrste iskustava i općenito doživljaj prijašnjih supervizija, ali i doživljaja supervizija u institucijama u kojima sada radimo. Ponekad se čini da u nekim institucijama ima mnogo više prostora za zrelije, iskusnije analitičare nego za mlađe. Važno je podupirati mlađe kolege, ali u analitičkom smislu dobro je paziti da mentori u institucijama ne budu ujedno na pozicijama koje imaju moć u tim istim institucijama, tj. da se izbjegne situacija u kojoj je mentor i supervizor i šef u jednoj ulozi. Srećom, možemo se pohvaliti da IGA Zagreb ima sasvim dovoljnu kadrovsku spremu da do takvih odnosa uopće ne treba doći. Poštujući takav okvir, rad se može smisliti u stručnom i etičkom smislu.

Supervizije u institucijama imaju svoje specifičnosti prema kojima mjesto i model uvijek oblikuju dinamiku supervizijskih grupa. Supervizije nisu važne

samo za osobe u treningu, koje su manje iskusne, nego i za zrele terapeute kao komponenta njihova profesionalnog razvoja. Dobra supervizija počinje od vrha organizacije (6). Kad se u institucije uspije utkati kultura učenja više nego nadgledanja, dolazi do individualnog i institucionalnog razvoja. Specifična psihoterapijska kultura i klima unutar institucija izravno se reflektiraju na rad s pacijentima putem svima nam znanih paralelnih procesa.

Jedna je od važnijih analitičkih perspektiva koju supervizija mora pružiti i kako se na instituciju odražavaju njezini specifični unutarnji sustavi vjerovanja, vrijednosti i svrhe postojanja institucije te dinamike odnosa institucije s drugim, sličnim ili suradnim ustanovama.

U mojem snu očituje se i repetitivna mazohistička, samokažnjavajuća pozicija trpljenja koja se oslanja na lijepu Dalalovu priču o arhetipovima. Lako ćemo svi prepoznati tu poziciju koju psihoterapija ima u našim zakonima, ili je barem mnogo godina imala, a to je da je neprepoznata profesija, koje nema u nomenklaturi zanimanja. Tu je i stalna skepsa s kojom se analitički smejrovi promatraju u stručnim i znanstvenim krugovima.

IGA je institucija. Kao sve institucije, ima svoju stabilnost, tradiciju, polagane promjene (8). Voljeli je ili mrzili,

uvijek je tu. Njezini članovi žive svoje grupno-analitičke živote u organizacijama koje se stalno mijenjaju. To traži različite osobne i profesionalne prilagodbe uz veću ili manju količinu stresa. Možda već iduće godine neće postojati odjel na kojem rade. Uz etičke dvojbe prilagođavaju se vanjskim, za struku kontradiktornim pritiscima zakona, osigurateljnih kuća, ministarstava. Prilagođavaju se da bi preživjeli.

U mojem snu veliki Fhrad, autoritet na polju dinamike, pretvara se u dječaka. U kontekstu pozicije jednog grupnog analitičara u državnoj instituciji možemo se osjetiti nezaštićenima kao mala djeca, kažnjavani bez stvarnog razloga. Kao da nas ni vlastiti autoritet ponekad ne spašava i ne utištava anksioznost koja proizlazi iz neugodne organizacijske klime i kulture u kojoj ne postoji dovoljno umirujuća interpretacija onoga što se događa. Kao da je žena koja u snu odbija kazniti dječaka zapravo zadržavajuća funkcija Institua koju na više ili manje svjesnoj razini svi trebamo i očekujemo.

Kao što zadržavajuću funkciju od Institua očekuju njezini članovi, tako mi se čini da se ista potreba očituje u odnosu drugih institucija i organizacija prema Institutu od kojih dolaze inzistiranja na besplatnim edukacijama za neke kategorije edukanata, prijeteća pisma kojima nam se zabranjuje edukacijski rad



ili nepozvano i prozivajuće komentiranje odluka uprave Instituta. Odgovori Instituta koji nisu u skladu s njihovim očekivanjima izazivaju repetitivno njihov narcistički bijes koji nam pokazuju bez zadržke. Kao da Institut ipak dobro služi za pohranjivanje njihovih prebirokratskih, rigidnih aspekata, ili kao da žele iz zavisti uništiti mjesto njima trenutačno nedostižne slobode i samostalnosti mišljenja.

A žena u snu uporno odbija kažnjavati.

Analitički rad u institucijama oštro je napadnut „biznismenskom“ kulturom u području mentalnog zdravlja koja u prvi plan stavlja financijsku opravdanost određenih programa, intervencija i načina rada. Svi koji radimo u institucijama svjedoci smo i sudionici rada pod idejom „dobij više, daj manje ili najmanje potrebno“.

Trening koji prolazimo nedovoljno nas priprema na modifikacije tehnike – učimo i moramo znati jedno, a radni kontekst gura nas u smjeru promjena i prilagodbe svega što znamo. Sjedili smo raskošno godinama na vlastitim terapijama, a sada u nekoliko tjedana moramo riješiti najveće sukobe i boli. Pa tko to može? Mi. Zar ne? Tijek terapije često se prekida premještanjem na druge poslove, odjele ili zbog termina godišnjih odmora koji se ne mogu uvijek birati. U posebno su teškom položaju liječnici koji unutar svoje edukacije

moraju mijenjati odjele i poslove pa dolazi do prekida u terapijskom, supervizijskom i timskom radu. To je sustav koji uporno njeguje poricanje separacijskih anksioznosti umotanih u ideju da profesionalni život odraslih ljudi izgleda upravo tako. Analitički pristup u mnogočemu treba prilagoditi ovisno o kontekstu i različitim prilikama u kojima se određena institucija našla. Ali ono što ne podliježe prilagodbi razumijevanje je razine oštećenja koja nastaju prekidima terapija, odlascima ili nedolascima terapeuta zbog organizacijskih razloga. To je situacija u kojoj analitički integritet diktira da se ne akomodiramo i da to ne smatramo normalnim, nego da pod znak upitnika stavljamo radnu kulturu i praksu institucija (6).

Čini mi se da prorađivanje naše unutarnje mreže odnosa olakšava razumijevanje mreže odnosa grupnog analitičara unutar šireg psihoanalitičkog i psihoterapijskog miljea.

U konkretnom, svakodnevnom radu mreža naših odnosa kaleidoskopski se mijenja tako da ni Pietronovi arehetipovi više ne pokazuju svoje izvedbe. U timu-grupi koji sam imala privilegiju supervizijski pratiti sjedilo je nekoliko članova tog instituta, a njihovi su doživljaji vlastitih pozicija bili ovakvi: liječnik se ne osjeća kao heroj, nego kao glavni krivac za sve što u zdravstvenom sustavu ne valja; psiholozi

se doživljavaju kao nedostižni zbog silnih teorija koje imaju za objašnjenje svakog fenomena, ali one su od male koristi jer su nepomirljive; sestre su generatori, a ne spremnici anksioznosti jer traženje potpore od tima u kojem sjede smatraju priznanjem neznanja i nemoći (10).

Tenzije koje proizlaze iz stereotipa naših matičnih profesija podržava i nejednako vrednovanje terapije od osiguravajućeg društva kad ga provode liječnici i kad ga provode neke druge profesije. A svi su dio Instituta. Nečije terapijske izvedbe vrjednije su od drugih. Grupa koju vodi liječnik košta 43 kune. Grupa koju vodi psiholog ili neki drugi nezdravstveni djelatnik košta 26 kuna. Sasvim otvoreno pitam sve: kako dolazi do takve očite nejednakosti? Tenzija zbog nejednakosti vraća me na moj san u kojem „M“ stoji kao u naslovu „Nazovi M zbog ubojstva“. Ili nam možda za razjašnjenje treba pomoć Bondove M?

Mrežu naših odnosa svakako će na neki način promijeniti ulazak profesija koje dosad nisu bile na edukaciji ni u članstvu Instituta. Doći će sa svojim arhetipovima, stereotipima i predrasudama. Naša matrica bit će neka posve nova matrica. Vesele me nove boje i oblici koje vidim. Neka moj zanos dugo traje.

O odnosu grupne analize i psihoanalize profesor Klain piše u poglavlju knjige

„Grupna analiza“. Najradije bih ga sad pročitala od slova do slova jer na neki način odgovara na pitanja koja postavlja današnja tema. U njemu piše da je „grupa otvoreni sustav koji prihvaća doprinos svake znanosti koja može pomoći u objašnjavanju pojava u grupi, a osobito onih znanosti koje pomažu u terapiji bolesnika zbog kojih grupna analiza postoji.“ Zatim citira Pinesa iz 1983.: „Širokim potezima kista mogli bismo prikazati da se psihoanalitička teorija razvila oko čovjekove subjektivnosti, dok se grupna analiza razvila oko čovjekove objektivnosti, a zajedno ulaze u fazu približavanja našeg umijeća i znanosti“ (11).

Moj san bio mi je dobar vodič u ovom radu. Njegovim sam facetama prišla kao psihoanalitičar i znam da ga ne bih mogla tako interpretirati da nisam psihoanalitičar. No znam i da se on odnosi na cijelu našu grupu i njezine internacionalne relacije, zbog čega je moj san i vaše vlasništvo te u grupnoanalitičkoj maniri cijela grupa ravnopravno može sudjelovati u njegovoj analizi.

Kad je riječ o pitanju iz naslova, je li grupni analitičar liječnik, znanstvenik ili nešto drugo, vraćaju mi se topla i inspirativna sjećanja na supervizijske sate s gospođom Silvijom Amati Sass koja, dok angažirano teše moje intervencije, argentinski temperamentno, simpatično i benevolentno na mene viče: „Prestanite ga liječiti, analizirajte!“



LITERATURA

1. Reeder J: Hate and love in psychoanalytical institutions. New York: Other Press, 2004
2. Pietroni P: Archetypes or Stereotypes: The role of the Psychotherapist in Teamwork. Public lecture given at the Society of Analytical Psychology. Audio snimka, SAP, London, 1991.
3. Leffert M. The therapeutic situation in the 21st century, New York: Routledge, 2013.
4. Hartley Ph, Kennard D. Why it can be difficult to ask for support, especially if you work in a caring profession. U:
5. Hawkins P, Shohet R. Supervision in the helping professions, Baltimor: Open University Press, 1994.
6. Crowther C: Supervising in institutions. in J. Viener., R. Minzen., J Duckham (ed.) Supervising and being Supervised/a practice in search of a teory. London, Pelgrave Macmillan, 2003
7. Halton W: Some unconscious aspects of organizational life. in: A. Obholzer, V. Zagier Roberts (ed.), The unconccious at work. London: Rutledge, 2009.
8. Stokes J: Institutional chaos and personal stress. in: A. Obholzer, V. Zagier Roberts (ed.), The unconccious at work. London: Rutledge, 2009.
9. Obholzer A, Zagier Roberts V (ed.), The unconccious at work. London: Rutledge, 2009.
10. Pernar M, Giroto I, Jovanović P, Stevanović A, Žiža J: Razine kontratansfera u interdisciplinarnom timu: 5 slika, radionica na Prvom Hrvatskom psihoterapijskom kongresu „Izazovi psihoterpaije u stoljeću uma“, Zadar, 2008.
11. Klain E. Psihoanaliza i grupna analiza. u E. Klain i sur. Grupna analiza. Zagreb: Medicinska naklada, 2007.